

Union of Serbian PLHIV

UNIJA ORGANIZACIJA SRBIJE

koje se bave zaštitom osoba koje žive sa HIV/AIDS-om (USOP)

KROVNI SAVEZ PLHIV ORGANIZACIJA SRBIJE | NATIONAL COUNCIL OF PLHIV IN SERBIA

office address: Despota Stefana 34, 11000 Beograd (Serbia) | tel: +381(0)112630055

e-mail: office@unijaplhiv.rs | website: www.unijaplhiv.rs

matični broj: 28014562 | PIB: 106633683 | račun: 160-355967-48 Banca Intesa

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST POVODOM SVETSKOG DANA BORBE PROTIV AIDS-A

Danas se u celom svetu, pa tako i u Srbiji, obeležava 1. decembar – Svetski dan borbe protiv AIDS-a (World AIDS Day). Iako je HIV prisutan u našoj zemlji više od 30 godina, procenjuje se da još uvek trećina osoba od procenjenih 3.200 osoba inficiranih HIV-om ne zna svoj status. Kod više od polovine osoba koje znaju svoj HIV status, infekcija se dijagnostikuje kasno, tj. kada je imunološki sistem već značajno narušen, čak i kada nemaju znake i simptome bolesti i kada je rizik od obolevanja i umiranja od AIDS-a (sindroma stečenog imunološkog deficita, odnosno terminalnog stadijuma infekcije) značajno veći. Što se ranije dijagnostikuje HIV infekcija i započne lečenje veće su šanse za dug i kvalitetan život. Riziku od HIV infekcije izložena je većina ljudi i danas ne postoje više rizične grupe (svi su u riziku) već isključivo rizično ponašanje. Zato je veoma bitno da svi budu svesni da je virus prisutan i da svako ko smatra da je bio u riziku treba da se testira na HIV.

Dobrovoljno, poverljivo testiranje i savetovanje (DPST) na HIV dostupno je u svim institutima i zavodima za javno zdravlje na teritoriji Republike Srbije, kao i u zavodima za zdravstvenu zaštitu studenata. Testiranje je besplatno i mogu ga dobiti svi zainteresovani građani bez uputa od lekara tokom cele godine, a rezultat testa se dobija u roku od pola sata. USOP se zalaže da dobrovoljno, poverljivo i besplatno testiranje na HIV uz savetovanje pre i posle testiranja, bude dostupno na što više različitih mesta pružanja usluga, ne samo u zdravstvenom sistemu, već i van zdravstvenih ustanova u zajednici, u organizacijama civilnog društva ili tokom sprovođenja terenskih aktivnosti u populacijama pod povećanim rizikom za HIV, uz upotrebu brzih testova za preliminarnu detekciju prisustva HIV-a u uzorku krvi ili uzorku pljuvačke. Preporučuje se ponovno testiranje makar jednom godišnje osobama pod povećanim rizikom, kao i HIV negativnim osobama čiji je seksualni partner HIV pozitivan, dok osobe sa rizičnim ponašanjem treba posavetovati da se dobrovoljno retestiraju na HIV i češće. Povećanje obima testiranja na HIV će smanjiti obolevanje i umiranje među pacijentima, smanjiti i broj novih infekcija HIV-om, kao i prenošenje HIV-a na druge osobe, a na taj način će smanjiti i ekonomsko opterećenje u sistemu zdravstvene zaštite.

HIV se prenosi seksualnim kontaktom (analni, vaginalni ili oralni bez kondoma), kontaktom oštećene kože sa zaraženom krvlju (najčešće upotrebom korišćenog pribora za ubrizgavanje droge) i sa majke inficirane HIV-om na bebu tokom trudnoće, porođaja ili dojenja. Podaci ukazuju da su u Srbiji u povećanom riziku muškarci koji imaju analne seksualne odnose sa muškarcima bez kondoma i osobe koje ne koriste sterilan pribor za injektiranje (ubrizgavanje) psihoaktivnih supstanci. S obzirom na izuzetno visoke rizike za prenos HIV-a, ove osobe svakako treba redovno da se testiraju na HIV. Testiranje na HIV je danas deo odgovornog ponašanja, jer se dijagnostikovanjem HIV infekcije i kontinuiranim adekvatnim lečenjem smanjuje mogućnost daljeg prenošenja HIV-a na druge osobe, uključujući i prenos sa majke na dete.

HIV se ne može peneti preko vazduha ili vode, pljuvačke, znoja, suza ili poljupca, insekata ili životinja, korišćenjem toaleta, deljenjem hrane ili pića, niti bilo kakvim socijalnim kontaktom sa HIV pozitivnom osobom. Svuda u svetu, tako i kod nas, nedovoljno znanja, predrasude, nedovoljna dostupnost besplatnog testiranja na HIV praćenog savetovanjem u zdravstvenom sistemu, su samo neke od prepoznatih barijera sa kojima se susreću osobe sa rizičnim ponašanjem iz posebno vulnerabilnih populacija, a koje bi imale najviše koristi od blagovremenog dijagnostikovanja HIV infekcije. Usled nedovoljnog znanja najčešće se javlja strah

members:	UG "VIŠE OD POMOĆI" Beograd, Asocijacija "ŽENA PLUS" Beograd, UG "CENTAR AS" Beograd, UG "CRVENA LINIJA" Novi Sad, UG "SUNCE" Niš, UG "STAV +" Subotica, UG "NOVA +" Pančevo
associates:	DF SPC "Čovekoljublje" Beograd, Centar za orijentaciju društva (COD) Beograd, UG "Prevent" Novi Sad, Međunarodna mreža pomoći (IAN), UG "Putokz" Niš, Omladina Jazas Novi Sad, UG "PaO2" Pančevo
support:	The Delegation of the European Union to the Republic of Serbia, United Nations Theme Group on HIV/AIDS, Ministry of Health Republic of Serbia, Ministry of Justice Republic of Serbia, Ministry of Labour, Employment, Veteran and Social Affairs Republic of Serbia

Union of Serbian PLHIV

UNIJA ORGANIZACIJA SRBIJE

koje se bave zaštitom osoba koje žive sa HIV/AIDS-om (USOP)

KROVNI SAVEZ PLHIV ORGANIZACIJA SRBIJE | NATIONAL COUNCIL OF PLHIV IN SERBIA

office address: Despota Stefana 34, 11000 Beograd (Serbia) | tel: +381(0)112630055

e-mail: office@unijaphiv.rs | website: www.unijaphiv.rs

matični broj: 28014562 | PIB: 106633683 | račun: 160-355967-48 Banca Intesa

koji obično dovodi i do stigmatizacije i/ili diskriminacije povezane sa HIV-om posebno prema osobama koje žive sa HIV-om i AIDS-om.

HIV je danas podjednako zdravstveni, socijalni i pravni izazov, a sve više postaje opštedruštveni problem koji, bez zajedničkog ozbiljnijeg angažovanja državnih institucija i organizacija civilnog društva na usaglašenim aktivnostima prevencije HIV-a, zatim rada na povećanju kvaliteta lečenja, zaštite i pružanja pomoći kao i smanjenja stigme i diskriminacije prema osobama koje žive sa HIV-om i AIDS-om, preči da postane veći jer se broj inficiranih iz godine u godinu uveća, a posledice mogu da budu mnogo ozbiljnije i skuplje u odnosu na cenu prevencije.

U poslednje dve decenije Srbija je učinila značajne korake na ovom polju. Danas se o HIV-u otvoreno priča, planiraju se i sprovode programi prevencije, a posebna pažnja se poklanja aktivnostima koje imaju za cilj zaštitu i pružanje pomoći osobama koje žive sa HIV-om i AIDS-om. Međutim, USOP želi ovom prilikom da ukaže da i dalje postoje problemi koji nisu sistemski rešeni i koji i te kako pogoduju daljem širenju epidemije. Ove probleme država veoma sporo ili uopšte ne rešava.

Najveći problem je što država već duže vreme nije oformila telo koje će se baviti problemom HIV-a u Srbiji. Zbog toga USOP zahteva od Vlade Srbije da se što pre imenuju članovi odnosno da se hitno formira Komisija za borbu protiv HIV/AIDS-a koja je primarno zadužena za rešavanje svih problema, predlaganje i realizaciju aktivnosti na polju borbe protiv ove bolesti.

USOP traži i da se osavremeni antiretrovirusna terapija kojom se leče HIV pozitivne osobe tako što bi se na pozitivnu listu lekova stavio veći broj inovativnih medikamenta koji se već uveliko primenjuju u razvijenim zemljama i koji su manje toksični u odnosu na generaciju lekova koji se sada koriste u Srbiji. Zahtevamo da se ti inovativni lekovi stave bez ograničenja na pozitivnu listu odnosno da ne budu namenjeni samo pacijentima koji su rezistentni na postojeću terapiju već da budu dostupni za lečenje svih osoba inficiranih HIV-om u cilju kvalitetnijeg lečenja i zaustavljanja epidemije.

Takođe tražimo da državne institucije omoguće odnosno da stvore uslove da lekari koji leče HIV pozitivne osobe mogu da se pridržavaju preporuka Evropskog udruženja kliničara koji se bave lečenjem AIDS-a (EACS) za praćenje toka lečenja pacijenata koji su na ARV terapiji tačnije da se dijagnostički testovi (CD4 i PCR) za praćenje toka lečenja rade kontinuirano najmanje dva do tri puta godišnje, a ne kao do sada jednom godišnje ili jednom u dve godine po pacijentu.

Ovim putem skrećemo pažnju javnosti i da je Strategija o HIV infekciji i AIDS-u Republike Srbije koja je trajala pet godina (2011-2015) istekla i da naša zemlja već godinu dana nema strateški dokument za borbu protiv AIDS-a, a i za prethodnu strategiju nikada nije napisan Akcioni plan. Zahtevamo od državnih organa da naša zemlja svoje korake u budućoj borbi protiv AIDS-a definiše u primenjivom strateškom ili akcionom dokumentu kojeg bi se jasno pridržavali svi oni koji učestvuju u nacionalnom odgovoru na HIV.

USOP se već skoro deceniju zalaže i za izmenu krivičnog Zakona RS u kojem se u članu 250. direktno diskriminišu osobe koje žive sa HIV/AIDS-om. Smatramo da prethodni član (član 249) koji govori o svim zaraznim bolestima uključuje i infekciju HIV-om te da nije potrebno posebno "upirati prstom" u osobe koje žive sa HIV-om, prozivati ih i na taj način nad njima sprovođiti stigmatu i diskriminaciju. Dakle zalažemo se za brisanje člana 250. u KZ RS, ako je potrebno bolje je doraditi član 249, nego direktno u jednom članu

members: UG "VIŠE OD POMOĆI" Beograd, Asocijacija "ŽENA PLUS" Beograd, UG "CENTAR AS" Beograd, UG "CRVENA LINIJA" Novi Sad, UG "SUNCE" Niš, UG "STAV +" Subotica, UG "NOVA +" Pančevo

associates: DF SPC "Čovekoljublje" Beograd, Centar za orijentaciju društva (COD) Beograd, UG "Prevent" Novi Sad, Međunarodna mreža pomoći (IAN), UG "Putokz" Niš, Omladina Jazas Novi Sad, UG "PaO2" Pančevo

support: The Delegation of the European Union to the Republic of Serbia, United Nations Theme Group on HIV/AIDS, Ministry of Health Republic of Serbia, Ministry of Justice Republic of Serbia, Ministry of Labour, Employment, Veteran and Social Affairs Republic of Serbia

Union of Serbian PLHIV

UNIJA ORGANIZACIJA SRBIJE

koje se bave zaštitom osoba koje žive sa HIV/AIDS-om (USOP)

KROVNI SAVEZ PLHIV ORGANIZACIJA SRBIJE | NATIONAL COUNCIL OF PLHIV IN SERBIA

office address: Despota Stefana 34, 11000 Beograd (Serbia) | tel: +381(0)112630055

e-mail: office@unijaphiv.rs | website: www.unijaphiv.rs

matični broj: 28014562 | PIB: 106633683 | račun: 160-355967-48 Banca Intesa

najvišeg zakonika RS posebno izdvajati osobe koje žive sa HIV-om, naročito danas u XXI veku kada je HIV hronična bolest sa kojom se, ako se na vreme otkrije i uz redovnu upotrebu ARV (antiretrovirusne terapije) normalno i dugo živi.

Pored i dalje prisutne stigme i diskriminacije prema osobama koje žive sa HIV-om i AIDS-om, veliki problem je i nedovoljna zainteresovanost lokalnih samouprava da se aktivnije uključe i podrže programe na polju prevencije ali i programe za pomoć i zaštitu osoba koje žive sa ovom infekcijom. U najnovijem izveštaju o napretku Srbije u zadovoljavanju uslova pristupanja, Evropska unija je prepoznala da je stanje ljudskih prava u oblasti HIV/AIDS-a u Srbiji još uvek na nezadovoljavajućem nivou te da mora još mnogo toga da se uradi na tom polju, posebno na lokalnom nivou. Pored programa prevencije potrebno je razviti i kvalitetne programe smanjenja stigme i diskriminacije, prema svim vulnerabilnim grupama, pa tako i prema osobama koje žive sa HIV-om i AIDS-om, a Unija organizacija Srbije koje se bave zaštitom osoba koje žive sa HIV-om i AIDS-om je sa svojim partnerima u procesu sagledavanja mogućnosti održivosti programa pomoći i podrške HIV pozitivnim osobama kroz izradu predloga standardizacije pružanja socijalne usluge u zajednici za ljude koje žive sa HIV-om i AIDS-om, a koje pružaju organizacije civilnog društva na ovom polju.

Želimo da podestimo i na smernice Tematske grupe za HIV i AIDS Ujedinjenih nacija (UNAIDS), koje preporučuju vladama, organizacijama civilnog društva i donatorima da se poveća i poboljša učešće ljudi koji žive sa HIV-om i AIDS-om u globalnom, regionalnom i nacionalnom odgovoru na AIDS odnosno na obavezu da se poštuju GIPA (*Greater Involvement of People Living with HIV/AIDS | veće uključivanje ljudi koji žive sa HIV-om i AIDS-om*) principi koji imaju za cilj ostvarivanje prava i odgovornosti osoba koje žive sa HIV-om i AIDS-om, uključujući i njihovo pravo na učešće u procesu donošenja odluka koje utiču na njihove živote. GIPA principi imaju za cilj da poboljšaju kvalitet i efikasnost odgovora na AIDS i od ključnog su značaja za napredak i održivost ovog odgovora.

USOP će nastaviti da zagovara i lobira kod donosioca odluka za programe prevencije HIV-a, ali i podrške udruženjima koja realizuju aktivnosti pružanja pomoći osobama koje žive sa HIV-om i AIDS-om. Kako bi se okončala epidemija i osnažila podrška HIV pozitivnim osobama takođe je veoma bitna i saradnja zdravstvenih i socijalnih ustanova sa udruženjima ljudi koje žive sa HIV-om i AIDS-om, te povodom Svetskog dana borbe protiv AIDS-a, USOP još jednom javno poziva sve državne organe, institucije i lokalne samouprave da se aktivnije uključe u programe prevencije, kao i aktivnosti na pružanju podrške i pomoći kako prema HIV pozitivnim osobama, tako i u naporima organizacija civilnog društva da se problemi na ovom polju sistemski reše u jednom ravnopravnom partnerskom odnosu sa organizacijama civilnog društva. Kao krovni savez svakako da ćemo i dalje tražiti i tehničku i finansijsku podršku države, domaćih i inostranih donatora za nastavak rada na standardizaciji usluga koje pružaju PLHIV udruženja u Srbiji, na promociji njihovih aktivnosti i povećanju broja korisnika te usluge kroz akreditaciju programa i licenciranje pružalaca usluge, a sve u cilju održivosti prevencije odnosno smanjenja broja inficiranih od HIV-a, smanjenja broja umrlih od AIDS-a i smanjenja slučajeva diskriminacije i stigmatizacije PLHIV. Danas, u svetu više od 37 miliona osoba živi sa ovim virusom, a poboljšanje kvaliteta života ljudi koji žive sa HIV-om i AIDS-om i zaustavljanje epidemije je moguće samo ukoliko se pokrene što više ljudi, zajednica, organizacija civilnog društva, vlada i donatora da se uključe u cilju okončanja epidemije, zatim ukoliko se edukuju sadašnje i buduće generacije o HIV infekciji, lečenju, prevenciji ali i pruži podrška i osnaže osobe koje žive sa HIV/AIDS-om da se bore za svoja prava i život bez stigme i diskriminacije.

members:	UG "VIŠE OD POMOĆI" Beograd, Asocijacija "ŽENA PLUS" Beograd, UG "CENTAR AS" Beograd, UG "CRVENA LINIJA" Novi Sad, UG "SUNCE" Niš, UG "STAV +" Subotica, UG "NOVA +" Pančevo
associates:	DF SPC "Čovekoljublje" Beograd, Centar za orijentaciju društva (COD) Beograd, UG "Prevent" Novi Sad, Međunarodna mreža pomoći (IAN), UG "Putokz" Niš, Omladina Jazas Novi Sad, UG "PaO2" Pančevo
support:	The Delegation of the European Union to the Republic of Serbia, United Nations Theme Group on HIV/AIDS, Ministry of Health Republic of Serbia, Ministry of Justice Republic of Serbia, Ministry of Labour, Employment, Veteran and Social Affairs Republic of Serbia

